Festivalul VIVA VOX sub semnul LUCIEI STĂNESCU

(Costin Popa – 31 mai 2012)

O viață de vis

Intrată în tradiție, reunirea la Cluj-Napoca a unor ansambluri lirice studențești naționale și internaționale a făcut ca municipiul de pe Someș să devină, în prima parte a lunii mai, centrul vital cu rezonanță europeană al operei. Sub genericul de brand Viva Vox, marele festival care a reunit forțe din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Debrețin, Szeged și Salzburg a polarizat atenția melomanilor, studenților și dascălilor lor, oamenilor de cultură, presei. Clujul a vibrat la arta lirică și tinerii ei slujitori.

Lucia STĂNESCU

Ediția a III-a a Festivalului Viva Vox s-a desfășurat în președinția de onoare a sopranei Lucia Stănescu, ilustră artistă, renumită fostă directoare a Operei Române clujene, reputată profesoară de canto la Conservatoarele din Cluj și Livorno, îndrumătoare și susținătoare neobosită a talentelor emergente, aspirante la glorie. Regină a Clujului liric, divă a României, cântăreață de rezonanță internațională, Lucia Stănescu a fost și este adulată în municipiul în care și-a desfășurat cea mai mare parte a carierei și ni s-a înfățișat astăzi, la vârsta senectuții împlinite, cu spiritualitate imaculată, fermecătoare ca întotdeauna.

Cariera Luciei Stănescu a fost exemplară. Artistă de geniu, vocalistă de excepție cu aplecare către rolurile veriste, îndeosebi pucciniene, a impresionat publicul din țară și străinătate prin dăruirea sa, prin conturul profund pe care l-a conferit personajelor, prin servirea cu pasiune a partiturilor, cu aura unui glas somptuos, strălucitor, cu trăire ardentă, tulburătoare. În tot ce a realizat a purtat amprenta unui remarcabil om de cultură.

Lucia STĂNESCU și Petre SBÂRCEA

O serată specială, cu forță magică, Gala Lucia Stănescu, i-a fost dedicată ca deschidere a festivalului, în ambientul atât de drag și familiar sopranei, sala Operei Române. Prilej pentru lansarea cărții autobiografice „A fost o viață sau un vis?”, apărută chiar în acele zile în condiții grafice deosebite, la editura locala EIKON. Prezentarea a fost făcută de realizatoarea TV Luminița Constantinescu și de semnatarul acestor rânduri. Personal, parcurgând volumul de aproape 500 de pagini, reascultând înregistrările din CD-ul inclus, am surprins o simbioză... aceea între fluiditatea discursului cu care Lucia Stănescu înzestra în spectacole frazele muzicale și cursivitatea narațiunii din paginile cărții, între accentele din cânt și punctările de verb, între subtilitățile culorilor vocale și sensibilitatea din pana autoarei. Scrisă în mai puțin de nouă luni, cartea a revelat o nouă fațetă a personalității distinsei soprane, cea de scriitoare memorialistă. La întrebarea retorică din titlu, „A fost o viață sau un vis?”, răspunsul apare simplu: „Este o viață de vis!”

Omagiată de un public entuziast, de oficialități și foști colegi, precum mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului Î. P. S. Andrei, dirijorul octogenar Petre Sbârcea, directorul Operei Române Rareș Trifan – care i-a oferit și Trofeul de Cristal din partea artiștilor teatrului, Lucia Stănescu a răspuns în cuvinte emoționante.

Adâncă reverență

În onoarea marii artiste, un concert extraordinar a deschis festivalul, prefațat de energicul director al Viva Vox, prof. univ. dr. Francisc Fuchs. Pentru a-și aduce prinosul de recunoștință, au cântat - în acompaniamentul Orchestrei Operei Române dirijată de Petre Sbârcea - tenorul Ștefan Pop, sopranele Cellia Costea și Tatiana Lisnic, basul Alin Anca. Programul a cuprins arii și duete din opere printre care, prin selecție, am remarcat excepționala culoare timbrală și stilistica impecabilă a Celliei Costea (aria „Vissi d'arte" din „Tosca" de Puccini), avântul tineresc promițător al lui Ștefan Pop (în „La donna è mobile" din „Rigoletto" de Verdi"), puritatea de sunet a Tatianei Lisnic („Doina Stăncuței" de Tiberiu Brediceanu sau aria lui Mimì din „Boema" pucciniană), ca și frumusețea vocii prin care junele Alin Anca anunță o carieră deosebită (serenada lui Mefisto din „Faust" de Gounod). Nu au fost singurele momente notabile. Unsprezece partituri au fost cântate de cei patru tineri care, la final, i-au dăruit Luciei Stănescu o caldă îmbrățișare prin interpretarea plină de iubire a canțonetei „Non ti scordar di me". Entuziasmul a fost de nedescris.

Tot în onoarea doamnei Lucia Stănescu, Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică, a avut loc în Sala Studio a înaltei instituții de învățământ superior un recital de arii și duete din opere. Și-au dat concursul soprana Nicoleta Maier (cu excelentă conducere a glasului și registru acut consistent în secvențe din „Alcesta" de Gluck, „Paiațe" de Leoncavallo și „Turandot" de Puccini – aria lui Liù din actul al III-lea), soprana Adela Zaharia (cu frazare inteligentă și note înalte spectaculoase în arii din „Lucia di Lammermoor" de Donizetti și „Romeo și Julieta" de Gounod"), basul Bogdan Taloș (cu timbralitate fabuloasă și largi perspective ce se vor împlini pe măsura maturizării artistice, intuite prin interpretarea ariei lui Leporello din „Don Giovanni", ca și a ariilor din „Don Carlos" de Verdi sau „Gioconda" de Ponchielli), baritonul Lucian Petrean (cu registru central impunător în Prologul operei „Paiațe" de Leoncavallo și aria „Eri tu" din „Bal mascat" de Verdi), soprana Cristina Olteanu (arii din „Alcina" de Haendel, „Somnambula" de Bellini și „Flautul fermecat" de Mozart). Sunt vocaliști la care... bastonul de mareșal se află în propriile ranițe, cu condiția continuării serioase a studiului sub îndrmarea maeștrilor lor.

Costin POPA și Ionel PANTEA

Prezentarea cărții „A fost o viață sau un vis?" s-a făcut și în zilele ce au urmat Galei Lucia Stănescu, cu același mare succes, în foyerul Sălii Auditorium Maximum, la Academia de Muzică „Gheorghe Dima", ca și cu prilejul lansării, în încheierea festivalului, la Teatrul Maghiar, a volumului „Opera Divina" de Costin Popa, în care un important capitol conține un amplu interviu cu Lucia Stănescu. În contextul cărții și nu numai, personalitatea marii soprane a fost evocată de prof. univ. dr. Francisc Fuchs, Sabin Mircea Rus, directorul executiv al Festivalului Viva Vox și de reputatul bas Ionel Pantea. Așadar, Viva Vox s-a încheiat așa cum a început, sub semnul luminos al Luciei Stănescu, căreia Clujul i-a făcut o adâncă reverență.

De la București la Salzburg via Szeged

Organizarea celei de-a treia ediții a festivalului studențesc de operă a fost exemplară. Cei doi directori au manevrat cu pricepere funcționalitatea multiplelor manifestări: spectacole, ceremonii, cursuri de măiestrie, audiții, simpozioane, repetiții. Totul a mers cu precizie de ceas elvețian iar atmosfera a fost destinsă și însuflețită. În fiecare seară, tineri și vârstnici au umplut sălile Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, Operei Maghiare, Operei Române. Ulterioare Galei Lucia Stănescu, zece spectacole au fost prezentate de studenți din România, Ungaria și Austria.

Universitatea Mozarteum din Salzburg a pregătit, așa cum era de așteptat, o producție din creația celui al cărui nume îl poartă și a ales „Così fan tutte”. A fost unul din vârfurile festivalului, cu o pregătire muzicală care a frizat perfecțiunea, datorată dirijorului Wolfgang Niessner și pianistei acompaniatoare Katja Borissova. Am regăsit fluența și dinamica mozartiană, tempii bine cumpăniți, rafinamentele. Deși nu am reținut timbralități deosebite de voci, interpreții au impresionat prin muzicalitate și acuratețe la expunerea desenului melodic. Într-o mizanscenă modernă (regizor și scenograf Hermann Keckeis), toți au jucat convingător, admirabil. Îi numesc aici pe Alice Depret (Fiordiligi), Reinhild Buchmayer (Dorabella), Natsumi Uchi (Despina), Derek Rue (Ferrando), Matthias Winckhler (Guglielmo), Maxim Matiuschenkov (Don Alfonso).

Spectacolul cu „Alcina” de Haendel reprezintă o producție mai veche, de succes, a Universității Naționale de Muzică din București, care a atras atenția încă de la premiera din 2011, reluată și pe prima scenă lirică a țării. Am remarcat atunci că realizarea ar trebui să devină o școală pentru generații succesive de studenți. Într-adevăr, acum, la Cluj-Napoca, distribuția a adus și câteva nume noi, care s-au încadrat de minune în spectacolul regizat de Anda Tăbăcaru Hogea în scenografia modernă, inedită și atractivă a Ancăi Albani, cu sprijinul remarcabil al Monicăi Mihăescu, semnatara mișcării scenice. În jurul excelentei Veronica Anușca (Morgana), au apărut și alți tineri cu bune perspective, Ionela Florentina Soare (Ruggiero), Andreea Ioana Iftimescu (Bradamante), Oana Maria Șerban (Oberto), Dominic Cristea (Melisso), alături de mai vechii Rodica Vică (în rolul titular) și Nicolae Simonov (Oronte). A participat orchestra de barockeri a Universității de Muzică bucureștene, dirijată acum de Adrian Buciu. La clavecin, Verona Maier.

Un demers pretențios, dus la bun sfârșit cu deosebit profesionalism de studenții Facultății de Muzică a Universității din Szeged a fost reprezentarea dificilului opus „Castelul Prințului Barbă-Albastră” de Béla Bartók. Cu mijloace scenice simple dar cu ideatică originală, simbolică (la fiecare din cele șapte porți, eroul își scoate câte un veșmânt), datorată regizorului Toronyköi Attila, cele două personaje, Judit și Prințul, întruchipate de Töreky Katalin și Tarnai Dávid, au fost redate cu surprinzătoare maturitate artistică. Concepută ca spectacol-coupé, seara a mai inclus Singspiel-ul mozartian „Directorul de teatru”, în care au evoluat Hardy Horváth Mária (M-me Herz), Jánoshegyi Anna (M-elle Silberklang), Decsi András (M. Vogelsang) și același Tarnai Dávid (Buff). Regia a aparținut din nou lui Toronyköi Attila dar, la ambele titluri, o mențiune specială se cuvine a fi făcută pentru prof. dr. Temesi Mária care, alături de alți colegi, a asigurat pregătirea muzicală.

Reinhild Buchmayer și Alice Depret (COSI FAN TUTTE)

Veronica Anusca (ALCINA)

Rodica Vica și Ionela Florentina Soare (ALCINA)

BARBĂ ALBASTRĂ

Rezervor de talente

Stefan KORCH

Gazdele, studenții Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, au propus două spectacole. Mai întâi „Elixirul dragostei” de Donizetti și apoi „Bal la prințul Orlovski”, acesta din urmă inspirat de actul secund al operetei „Liliacul” de Johann Strauss, care s-a văzut populat și de personaje din opere îndrăgite.

Se știe, Clujul este un rezervor imens de talente iar școala locală de cânt, prestigioasă. Au fost dovezi și în acest mai 2012, alăturate dorinței de progres a tinerilor, strădaniilor dascălilor. În producția colorată și plină de vervă a Ancăi Daniela Mihuț, remarca merge în primul rând către tenorul Ștefan Korch (Nemorino), a cărui voce omogenă se dezvoltă strălucitor către acute, depășind opacitățile din registrul central. Îi notez și pe Timéa Fülöp (Adina), Andrei Cheteleș (Belcore), Arnold Gergely (Dulcamara) sau Livia Chiuariu (Giannetta). Din fosă, Cristian Sandu a condus cu energie și autoritate, temperând înclinațiile coriștilor (studenți din anii I și II) către decalaje cu orchestra.

Sub bagheta lui Adrian Morar și sub conducerea regizorală a Inei Hudea, care a semnat și plastica scenică, și eclerajul, un demers compozit pretențios a atras publicul... invitații prințului Orlovski au fost – pe lângă eroii din paginile straussiene – Rigoletto și Regina Nopții, Susanna și Orfeu, Carmen, Gilda și Lauretta. O chemare la bună dispoziție, onorată.

Tot în lumea operetei ne-au purtat și studenții Facultății de Muzică din cadrul Universității de Vest din Timișoara, conduși de dirijoarea Mihaela Silvia Roșca și în susținerea pianistică a Silvianei Cîrdu. Plină de cuplete delicioase, „Mam'zelle Nitouche" de Florimond Ronger (Hervé) a fost pretextul pentru îmbinarea cântului cu jocul actoricesc (regia Udvari András Sütö), cu elanul tineresc. Câteva nume... Valentina Zaha, Alexandru Mocanu, Sergiu Jereb, Dragoș Stațenco...

De la Iași, studenții Universității de Arte „George Enescu" au venit cu producția operei „Il campanello" de Donizetti, în care specificul buffo s-a simțit în elementul lui. Octavian Dumitru (Don Annibale), Sabin Mărcușan (Enrico), Alexandra Todosia (Serafina), Paul Buruiană (Spiridone), Ana Colța (Madama Rosa) au fost protagoniștii conduși de Consuela Radu Țaga de la pupitru și de Octavian Jighirjiu din scaunul regizoral.

Mai puțin cunoscuta lucrare comică „Dulapul vrăjit" de Ferenc Farkas a fost prezentată de oaspeții de la Debrețin, studenți ai Conservatorului universității locale. Spectacolul montat simplu și eficient de Miske László, cu costume bogate, a fost plăcut. Păcat că nu a existat supratitrare. Prima remarcă merge către soprana Levai Eniko (Zulejka), alături de Novák János (Hasszán), Domko Imre (Cadiul), Harsanyi Tamas (Vizirul), Jasznik Ákos (Muftiul). A dirijat Gyüvészi Peter. Coordonarea proiectului a revenit dr. Mohos Nagy Éva.

BAL LA PRINȚUL ORLOVSKI

MAM'ZELLE NITOUCHE

IL CAMPANELLO

DULAPUL VRĂJIT

Șlagărul ediției, „Elixirul dragostei", a încheiat și festivalul, protagoniști fiind absolvenții cursurilor de măiestrie în canto, dirijat și regie. Nu mai puțin de nouă dirijori și dirijoare, mai multe Adine și Giannette, mai mulți Belcore și Dulcamara au dat viață pe rând personajelor donizettiene, înconjurându-l pe singurul Nemorino, același Ștefan Korch, care a trebuit să-și împartă sentimentele în spectacolul bine pregătit de Anda Tăbăcaru Hogea, titulara clasei de regie. Studiul cu ceilalți maeștri, celebra soprană Leontina Văduva (clasa de canto) și reputatul șef de orchestră Petre Sbârcea (clasa de dirijat) și-a arătat roadele prin dăruirea cu care studenții au asimilat cele învățate.

Alte manifestări

Peter Mario KATONA

Două personalități ale lumii lirice, directorul de casting al Operei Regale Covent Garden din Londra, Peter Mario Katona și conducătoarea unei cunoscute agenții de impresariat artistic din Frankfurt, Luisa Petrov, au primit înalte onoruri universitare, titlurile de Doctor Honoris Causa ale Academiei de Muzică.
De nu mai puțin de trei decenii, Peter Mario Katona ocupă cea mai importantă funcție executivă a marelui teatru. Toate conducerile manageriale care s-au schimbat în acest răstimp au avut nevoie de cunoștințele și profesionalismul său imbatabil. A fost și este artizanul distribuțiilor care au dat și dau strălucire Operei Regale. Probabil că nu există în lume un director de casting mai longeviv.

Luisa PETROV

Luisa Petrov desfășoară o susținută activitate în lumea managementului artistic, cu aplecare deosebită în promovarea cântăreților români. De la Maria Slătinaru-Nistor, Leontina Văduva și Eduard Tumagian la George Petean, Teodor Ilincăi și Ștefan Pop, multe vedete din România au fost și sunt impresariate de agenția germană. De altfel, și în timpul festivalului clujean, Luisa Petrov a audiționat câțiva tineri: Adela Zaharia, Bogdan Taloș, Daniel Mateianu, Cristina Necula, Lucian Petrean, Nicoleta Maier, Nadejda Cerchez, Yelizaveta Kadelknyk.

La ceremonie, cele două Laudatio – rostite de prof. univ. dr. Elena Moldovan și prof. univ. dr. Francisc Fuchs – au subliniat marile merite ale lui Peter Mario Katona și Luisei Petrov. Cei doi au răspuns cu căldură. Un moment deosebit a fost proiectarea mesajului video venit din partea celebrului tenor Plácido Domingo, care l-a felicitat pe directorul de casting al Operei Regale. La rândul său, dl Katona a oferit Academiei de Muzică diploma obținută de tatăl său, baritonul Iulius Katona, născut la Cluj, la absolvirea Conservatorului clujean. Printre aplauze, tradiționalul imn „Gaudeamus igitur" a umplut spațiul Sălii Studio.

În plan teoretic, Festivalul Viva Vox 2012 a inclus Cursurile de măiestrie, jurnalism muzical și management cultural (susținute de Costin Popa, respectiv Sabin Mircea Rus), Simpozionul științific Internațional „Music, management and media – a timeless competition" și Workshop-ul „Opera și societatea contemporană globalizată" – moderatori Ionel Pantea și Costin Popa. Aș zăbovi puțin asupra problematicii workshop-ului. S-au discutat teme de actualitate precum necesitatea primordialității vocii într-un spectacol liric, regiile moderne de operă în contextul respectului pentru partitură și stil, aspecte ale globalizării – sporirea fără precedent a concurenței datorate diversificării prezențelor solistice ale cântăreților din toate colțurile lumii, importanța coproducțiilor în condițiile crizei economice, problematica spectacolelor receptate în săli versus înregistrările video-audio, nevoia sporirii calității prin instruire serioasă etc. Consistente intervenții și comentarii au avut prof. univ. dr. Adrian Pop, prof. univ. dr. Elena Moldovan, prof. univ. dr. Francisc Fuchs, soprana Angela Nemeș, tenorul Constantin Nica, Sabin Mircea Rus, dr. Răzvan Rimbașiu, Miron Mărie, dar și masteranzi ai Academiei de Muzică.

În loc de încheiere

Ca și la edițiile anterioare, Festivalul Viva Vox a fost un mare succes şi şi-a probat caracterul de unicitate la scară internațională. Formula de desfăşurare s-a dovedit viabilă, selecția universităților invitate din străinătate a permis vii comparații, programul a fost divers şi bogat. Organizatorii au stabilit o periodicitate de doi ani, așa încât ediția 2014 nu este departe. Structura și durata de desfăşurare mi se par propice pentru a fi menținute iar universităților indigene li se pot adăuga şi alte nume de instituții străine de învățământ superior muzical, alături de cele tradițional invitate.

În Cartea de Onoare, Luisa Petrov și-a exprimat „admirația pentru membrii acestei faimoase academii, pentru organizatorii festivalului, pentru tinerii studenți..." şi a notat: „pepinieră de voci – artiști deveniți staruri mondiale, Clujul este acum una din metropolele muzicii în Europa".

Într-adevăr, prin Viva Vox, municipiul Cluj-Napoca și-a dovedit o dată în plus forța și valoarea pe tărâmul artei, luând încă o importantă opțiune pentru investirea cu titlul de Capitală Culturală Europeană 2020.